

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОГО САМОСТВЕРДЖЕННЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Професійна освіта. Цифрові технології»
Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Спеціалізація 015.39 Цифрові технології
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Протокол № 07 від 10 грудня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи національного самоствердження
Викладач (-і)	САЛИГА Наталія, канд.пед.наук, доцент
Контактний телефон	0977576636
Е-mail викладача	natalii58@ukr.net
Формат дисципліни	очний / заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Покликання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації відбуваються онлайн т офлайн Четвер – 14.00-16.00 год. Асинхронна комунікація здійснюється впродовж усього процесу вивчення дисципліни, в межах робочого часу на https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна «Основи національного самоствердження» вивчається студентами спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) на другому курсі педагогічного факультету. Це навчальна дисципліна є дисципліною за вибором та посідає важливе місце в системі підготовки майбутніх фахівців. Її вивчення сприяє формуванню національно-патріотичного світогляду студентів, їх національної свідомості та самосвідомості, позитивної національної ідентичності, виборі своєї активної соціальної і громадянської позиції у суспільстві, готовністю відстоювати та захищати її національні інтереси.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є нормативно-правове забезпечення національно-патріотичного виховання; сутнісні характеристики патріотизму як суспільної та особистісної цінності; якості людини патріота; основні тенденції та зміст національного самоствердження; форми та методи національно-патріотичного виховання для роботи з дітьми в закладах загальної середньої освіти; основні етапи становлення національної системи виховання; завдання української етнопедагогіки як основи національної системи виховання; національні та загальнолюдські духовні цінності нашого народу та шляхами їх формування.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Відповідно до вимог ОНП метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи знань щодо основ національного світогляду, традицій українського народу з виховання національної свідомості, вироблення творчих умінь застосувати теоретичні знання у практичній діяльності. На основі цього досвіду формувати національну свідомість, національну гідність, прищепити молоді пріоритет загальнолюдських цінностей у духовному розвитку особистості на національному підґрунті.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Результатом вивчення дисципліни має бути сформованість таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій,

використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.

СК 05 Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12

семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)	2	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість год.		
	лекції	Практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ. Предмет, зміст і завдання курсу «Основи національного становлення». 1. Основні категорії курсу. 2. Предмет та завдання курсу.	2	2	8
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення національно-патріотичного виховання студентської молоді. 1. Державна політика у сфері національно-патріотичного виховання. 2. Нормативна база національно-патріотичного виховання. 3. Національно-патріотичне виховання в системі освіти України. 4. Стратегія національного становлення.	2	2	8
Тема 3. Теоретичні засади та принципи національного становлення. 1. Мета і завдання національно-патріотичного виховання. 2. Принципи національно-патріотичного виховання.	2	2	6

3. Стан і потреби національно-патріотичного виховання. 4. Сутність та складники патріотизму як суспільної та особистісної цінності			
Тема 4. Технології та інновації у національно-патріотичному вихованні. 1. Виховний потенціал дитячих та молодіжних громадських організацій. 2. Формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовних цінностей Українського народу, національної самобутності. 3. Роль дитячих та молодіжних громадських організацій у вихованні громадянина-патріота. 4. Технології, прийоми, форми та методи національно-патріотичного виховання для роботи з сучасними дітьми в закладах освіти. Військово-спортивні ігри.	2	2	6
Тема 5. Теоретичний аналіз громадянської освіти педагогічних працівників 1. Категоріальний апарат громадянської освіти 2. Концепція громадянської освіти та виховання 3. Сутність та зміст громадянської освіти	2	2	8
Тема 6. Шляхи національного становлення в освітньому процесі ЗВО 1. Освітні ресурси національного становлення. 2. Умови національного становлення. 3. Чинники національного становлення.		2	6
Тема 7. Місце української етнопедагогіки у національному становленні особистості. 1. Українське родинознавство. 2. Виховні орієнтири української етнопедагогіки. 3. Народна етнопедагогіка і сучасна українська національна система виховання.	2	2	6
Тема 8. Психолого-педагогічні особливості формування національного самоствердження у студентів. 1. Психологічні особливості розвитку особистості в юнацькому віці. 2. Основні складові національного самоствердження. 3. Вимоги до створення національно-патріотичного розвивального середовища у закладах вищої освіти.	2	2	8
Тема 9. Проблема національного становлення в історії української педагогічної думки. 1. Проблеми національного виховання на сторінках педагогічних журналів Галичини в контексті сучасності 2. Еволюція ідеї національного становлення в педагогічній думці Галичини (1772-1939 рр.). 3. Ідеї національного становлення особистості у творчій спадщині галицьких педагогів.	2	2	4
Всього	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Накопичування балів під час вивчення дисципліни			
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів		

	Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			Іспит	Залік
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	
	70 – 79	C		
	60-69	D	задовільно	
	50-59	E		
	26-49	FX	незадовільно	не зараховано
	<p>Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 6) (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.); Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.)</p> <p>Поточний контроль 25 (усне та письмове оцінювання)</p> <p>Тести 10</p> <p>КСР 5</p> <p>Самостійна робота (Інд.завдання, презентації) - 10</p> <p>50 - у сумі максимальна кількість балів</p> <p>Залікова робота – 50 балів</p> <p>Всього 100 балів</p>			
Вимоги до письмових робіт	Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn та проектних робіт. Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки.			
Практичні заняття	У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для практичних занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики. Оцінювання знань та науковопошукової роботи студентів на практичних заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На практичному занятті оцінюються як теоретичні, так і практичні творчі завдання: «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст освітньої компоненти, основні положення теорій, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання у практичних діях, здійснює творчий підхід, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок, сформовані компетентності. На високому рівні вміє використовувати сучасні інноваційні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації; «добре» – здобувач освіти			

	<p>добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами теорії та практикою впровадження навчального матеріалу, аргументовано викладає його; має практичні навички, володіє компетентностями, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями практичні навички та компетентності, орієнтується в теоретичному матеріалі, але непереконливо відповідає, знання є невпевненими або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності, не вміє оцінювати і порівнювати педагогічні аспекти, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю. Вміє використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для навчання, виховання і розвитку особистості; «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Не вміє проводити наукові дослідження та аналізувати їхні результати. Не здатний критично мислити, аналізувати. Не впроваджують цифрові інструменти і технології у практиці роботи педагога</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 25 балів впродовж практичних занять (письмові роботи, усні відповіді). Умови допуску до підсумкового контролю (екзамену) передбачають дотримання Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadokorhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoiosvity.pdf</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю: залік. Підсумковий контроль здійсню згідно Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvanniauspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p>Академічна доброчесність</p>	<p>Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-prozapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.</p>

Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2023/08/polozhenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Поження про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedenniaotsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-os</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Діяти відповідно до Положення, введеного в дію наказом ректора ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» № 447 від 24.07.2015 р.; із внесеними змінами наказами № 61 від 31.01.2020 р.; № 361 від 31.07.2020 р.; № 795 від 31.12.2020 р. ULR. https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf</p>
Додаткові бали	<p>Студент може отримати додаткові бали згідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.) https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvanniauspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11. 2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf Рекомендовані платформи: Prometheus Coursera EdEra та ін.</p>

8. Рекомендована література

1. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII (2017). (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380) (редакція від 16.11.2020). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Указ Президента України від 18.05.2019 № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання». Взято з <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України (2019): затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 29.07.2019 № 1038). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15/sp:max20#>

4. Бех, І. Д. (2003). Виховання особистості: у 2-х кн. Кн. 1. Київ: Либідь.
5. Бех, І. Д., Чорна К. І. (2015). Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. Гірська школа Українських Карпат. № 12-13. С. 26-37.
6. Стратегія національно-патріотичного виховання (2019): затверджено Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019.

Допоміжна література:

1. Безкоровайна О. В. Теоретико–методичні засади виховання культури особистісного самоствердження в ранньому юнацькому віці : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Рівне, 2010. 460 с.
2. Гафіатуліна А.В. Психологічні особливості формування національної самосвідомості студентської молоді України: монографія. Київ: Вища школа, 2017. 268 с.
3. Гуменюк Р.М. Національна самосвідомість школярів: перспективи розвитку. *Рідна школа*. 2021. № 3. С. 59-61.
4. Зякун Т. Особливості формування національної свідомості молоді на сучасному етапі державотворення. *Рідна школа*. 2018. № 5. С. 19-23.
5. Кремень В. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум: монографія. Київ: Грамота, 2017. 576 с.
6. Кухаренко П.М., Резнікова О.О. Формування громадської позиції сучасної молоді. Україна на зламі тисячоліть – 30 років незалежності (1991-2021): зб. наук. пр. Дніпро: Вид-во «Придніпров'я», 2021. Вип. 3. С. 169-174.
7. Нагорна Л. П. Соціокультурна ідентичність: пастки ціннісних розмежувань : монографія. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 260 с.
8. Особистісно орієнтовані технології національно-патріотичного виховання учнівської молоді в громадських об'єднаннях : метод. посіб. [Т. К. Окушко, Ж. В. Петрочко, В. І. Кириченко, О. В. Пашенко, Л. М. Сокол, Н. В. Харченко ; наук. ред. Т. К. Окушко]. К. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 198 с.
9. Сойчук Р. Л. Теоретико-методичні засади виховання національного самоствердження в учнівській молоді: монографія. Київ: Вища школа, 2017. 460 с.
10. Петровська І. Типи громадянської ідентичності студентської молоді. Проблеми сучасної психології. Кам'янець-Подільський, 2016. Вип. 31. С. 317-330.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Гумер – електронна бібліотека для студентів і викладачів гуманітарного профілю. URL: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/index.php.
2. Електронна бібліотека з педагогіки. URL : <http://nenaidesh.ru/>.
5. Педагогічна бібліотека. URL : <http://pedlib.ru/>.
6. Бібліотека ім. О. Сухомлинського. URL: <http://www.dnpb.gov.ua/>.
7. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека : <http://www.lonpb.com.ua/>.
8. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>

Викладач:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика

Наталія САЛИГА